

COVID-19 käitumisjuhend muuseumidele ja näituseasutustele

Juhend lähtub Vabariigi Valitsuse 19.08.2020 korraldusest nr 282 „[COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud](#)“ ning seda muutvatest korraldustest.

Vabariigi Valitsuse korralduste terviktekstid on kättesaadavad Riigi Teatajast ja internetileheküljelt www.kriis.ee.

Avalike ürituste korraldamise juhend on kättesaadav [siit](#).

Koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu. Viirust on peamiselt võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või ka saastunud pindade ja käte kaudu. Haigus võib kulgeda iseloomulike sümptomitega või ilma haigustunnusteta. Viirus levib kiiremini siseruumides ning suurem risk haiguse raskekujuliseks kulgemiseks, tüsistusteks ja haiglaravi vajaduseks on riskirühmadel (sh vanemaealistel).

NB! Alates 2. juunist ei pea enam avalikes siseruumides maski kandma. Maski kandmine või suu ja nina katmine on endiselt soovituslik kinnistes ja rahvarohketes kohtades, kus on halb ventilatsioon ja kus ei ole võimalik vööraste inimestega distantsi hoida. Terviseametil ja tööandjal on õigus määrata maskikohustust vajaduse põhjal.

Alates 2. augustist on maski kandmine kohustuslik ühistranspordis.

Kohustuslikud miinimumnõuded:

	Alates 02.08.2021 kuni 08.08.2021	Alates 09.08.2021
	Alates 14. juunist saab korraldada üldistest nõuetest suurema osalejate arvuga üritusi, kui neil osalevad üksnes negatiivse testitulemusega, COVID-19 haiguse läbi põdenud või selle vastase vaksineerimiskuuri läbinud inimesed. Tervisetõendi kohta rohkem infot siit: https://www.kul.ee/covid-tervisetoend	
	02.08 – 08.08 peab korraldaja, kes soovib oma territooriumil teenindada korraga rohkem kui lubatud piirmäära ulatuses külastajaid, tagama lisaks nende terviseohutuse kontrollimisele ka testimise võimaluse. See üldjuhul muuseume ja näituseasutusi puudutada ei tohiks, kuna piirmäär toimumiskoha kohta on sel perioodil siseruumides 500 ja välitingimustes 1500. Alates 09.08 kui piirmäärad on väiksemad, ei ole kontrollitud sündmuse või kultuuriasutuse puhul korraldajal testimisvõimaluse tagamise kohustust.	
Näituse tavakülastus siseruumides	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 6000 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 500 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja ei pea tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. Nakkusohutuse eest vastutab külastaja ise. ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 6000 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 50 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta.

<p>Haridusprogrammid siseruumides (muuseumitunnid, töötoad, ekskursioonid jms)</p>	<p>Kehtestatavad meetmed (piirmäärad või nakkusohutuse tõendamise kohustus) puudutavad nii noorsootööd, huvitegevust, huviharidust, täienduskoolitust ja täiendõpet,.</p>	<p>Kehtestatavad meetmed (piirmäärad või nakkusohutuse tõendamise kohustus) puudutavad nii noorsootööd, huvitegevust, huviharidust, täienduskoolitust ja täiendõpet.</p>
<p>Siseruumides sportimine, treenimine, noorsootöö, huvitegevus, huviharidus, täienduskoolitus ja täiendõpe</p> <p><i>Muuseumide puhul mõeldakse huvitegevuse all regulaarselt koos käivaid ringe ja klubisid ning lastelaagreid (st mitte ühekordseid ekskursioone ja muuseumitunde), kus koos juhendajaga tegeletakse mingi huvialaga ja mis pole õppekavaga seotud.</i></p>	<p>Kehtestatavad meetmed (piirmäärad või nakkusohutuse tõendamise kohustus) puudutavad nii sportimist, treenimist, noorsootööd, huvitegevust, huviharidust, täienduskoolitust ja täiendõpet, spordivõistluste kui ka spordi- ja liikumisürituste korraldamist ning kehtivad ka avalikuks kasutamiseks mõeldud saunades, spaades, basseinides, veekeskustes ja ujulates ning toitlustusasutustes.</p>	<p>Kehtestatavad meetmed (piirmäärad või nakkusohutuse tõendamise kohustus) puudutavad nii sportimist, treenimist, noorsootööd, huvitegevust, huviharidust, täienduskoolitust ja täiendõpet, spordivõistluste kui ka spordi- ja liikumisürituste korraldamist ning kehtivad ka avalikuks kasutamiseks mõeldud saunades, spaades, basseinides, veekeskustes ja ujulates ning toitlustusasutustes.</p>
<p>Vabaõhumuuseumide/ muuseumide õuealade külastamine, sh õues haridusprogrammid (muuseumitunnid, töötoad, ekskursioonid jms) ja huvitegevus ja huviharidus</p> <p><i>Muuseumide puhul mõeldakse huvitegevuse all regulaarselt koos käivaid ringe ja klubisid ning lastelaagreid (mitte ühekordseid ekskursioone ja muuseumitunde), kus koos juhendajaga tegeletakse</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. <ul style="list-style-type: none"> ○ Välitimustes sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest külastuskoha kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima <ul style="list-style-type: none"> ○ Välitimustes sel juhul lubatud kuni 1500 inimest külastuskoha kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja ei pea tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. Nakkusohutuse eest vastutab külastaja ise. <ul style="list-style-type: none"> ○ Välitimustes sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest külastuskoha kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima <ul style="list-style-type: none"> ○ Välitimustes sel juhul lubatud kuni 100 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta.

<p>mingi huvialaga ja mis pole õppekavaga seotud.</p>		
<p>Kontsert, etendus, konverents vm avalik üritus statsionaarsete istekohtadega siseruumides</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 6000 inimest külastuskoha kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 500 inimest külastuskoha kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja ei pea tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. Nakkusohutuse eest vastutab külastaja ise. ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 6000 inimest külastuskoha kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Siseruumides sel juhul lubatud kuni 50 inimest külastuskoha kohta.
<p>Kontsert, etendus, konverents vm avalik üritus püstijala või ilma statsionaarsete istekohtadeta siseruumides</p> <p>(nt näituse avamine, raamatuesitus, loeng, seminar)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samad reeglid, mis statsionaarsete istekohtadega ürituste puhul. Vt eelmine punkt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samad reeglid, mis statsionaarsete istekohtadega ürituste puhul. Vt eelmine punkt.
<p>Avalik üritus õues</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. ○ Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest sündmuse kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 1500 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. ○ Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest sündmuse kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testimise ega tõendeid kontrollima ○ Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 100 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta.
<p>Muuseumi või näituseasutuse kohvik ja restoran</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollitud külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastaja tõendab enda nakkusohutust kas vaksineerimise läbimist, nakkuse läbipõdemist või kehtivat negatiivset testitulemust tõendava COVID-tervisepassi või -tõendiga. Kiirtesti kehtivusaeg on seejuures 48 tundi ja RNA-testi kehtivus 72 tundi.

	<ul style="list-style-type: none"> - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. o Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest sündmuse kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testima ega tõendeid kontrollima o Siseruumis sel juhul lubatud kuni 500 inimest külastuskoha (nt muuseumihoone) kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kultuurikorraldaja peab tagama testimisvõimaluse kohapeal neile, kellel tervisetõendit ei ole. o Vabas õhus sel juhul lubatud kuni 12 000 inimest sündmuse kohta. • Kontrollimata külastus <ul style="list-style-type: none"> - Külastajad ei pea enda nakkusohutust tõestama; - Korraldajad ei pea külastajaid testima ega tõendeid kontrollima - Toitlustusettevõtetes võib olla sise- ja välistingimustes kokku kuni 50 isikut. Isikute arvu piirangut ei rakendata, kui inimesed viibivad ja liiguvad toitlustusettevõtte müügi- või teenindusalal toidu kaasa ostmiseks või kuller- ja veoteenuse osutamiseks.
Muuseumi raamatukogu ja uurimissaal	<p>Ei ole otseselt reguleeritud, soovitatav on lähtuda üldistest avalikus siseruumis viibimise reeglitest:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Kontrollitud nakkusohutuse korral kuni 6000 isikut hoone kohta, kontrollimata nakkusohutuse korral kuni 500 isikut hoone kohta; · tagatud on desinfitseerimisvahendite olemasolu; · tagatud on, et desinfitseerimisnõudeid täidetakse Terviseameti <u>juhiste</u> kohaselt. 	<p>Ei ole otseselt reguleeritud, soovitatav on lähtuda üldistest avalikus siseruumis viibimise reeglitest:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Kontrollitud nakkusohutuse korral kuni 6000 isikut hoone kohta, kontrollimata nakkusohutuse korral kuni 50 isikut hoone kohta; · tagatud on desinfitseerimisvahendite olemasolu; · tagatud on, et desinfitseerimisnõudeid täidetakse Terviseameti <u>juhiste</u> kohaselt.
Muuseumipood <i>Kunsti müüigaleriid loetakse kaubanduspinnaks ning neile kehtivad kauplustega sarnased reeglid.</i>	<p>teenuse osutaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;</p> <ul style="list-style-type: none"> · teenuse osutaja tagab, et desinfitseerimisnõudeid täidetakse Terviseameti <u>juhiste</u> kohaselt. 	<p>Kaubandusele piirangud ei laiene.</p>

- Nakkuse leviku suurenemise ärahoidmiseks jääb endiselt kehtima nõue hoida turvalist distantsi ja tagada avalikes siseruumides inimeste hajutatust. See on oluline, et vältida suurte inimhulkade koos ühes kohas viibimist, sest haigestumise kasvu Eestis mõjutasid viiruse leviku algfaasis just mitmed rahvarohked üritused ning nendel osalenud inimeste omavahelised kokkupuuted. Võimaliku viirusega nakatumise vältimiseks lähikontaktide kaudu on piisav, kui inimeste ja seltskondade vahel, kes iga päev ei lävi, hoitakse turvalist vahemaad. Endiselt jäävad kehtima erandid perekondade kohta või kui hajutatust ei ole võimalik mõistlikult tagada.
- Külastajatega kokkupuutuvate töötajate isikukaitsevahendite valik tuleb teha töötaja riskirühma kuulumise ja töö eripära alusel.
- Külastajatele avatud ruumides tuleb sagedasti puudutavaid pindu iga 2–4 tunni järel märgpuhastada.
- Külastajatele tuleb tagada võimalused käte desinfitseerimiseks (minimaalselt väljaspool tualetti ning välisukse juures) ja pesuks.
- Avalike hoonete puhul tuleb järgida ventileerimise ja tuulutamise nõudeid. Korralik ventilatsioon ja füüsilise distantsi hoidmine on tihedalt seotud. Kuna võimaliku nakkuskandja vahetus läheduses on suur viirusosakeste kontsentratsioon, siis suurem õhuvahetus, kui inimesed on lähistikku, ei aita. Viiruse levikut saab takistada korraliku ventilatsiooniga, kui distants on suurem kui 1,5 meetrit. Vt [majandus- ja taristuministri 02.04.2020 määrust nr 8](#) ja [Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti juhendit](#). NB! Kui varem kehtis määrus ainult eriolukorra ajal, siis alates 29.11.2020 kehtib kogu aeg.
- Asutus võib kehtestada eelnimetatud nõuetest rangemaid nõudeid, kui see aitab viiruse leviku tõkestamisele kaasa.

Nõuete täpsustused ja täiendavad soovitus

Siseõhu ja vee kvaliteet:

- Hoones, kus puudub soojustagastusega sissepuhke- ja väljatõmbeventilatsioon või see ei toimi, peab ruume intensiivselt tuulutama. Näiteks 15 minuti jooksul, kui sisenetakse ruumi, kus on enne teised inimesed viibinud, või vähemalt üks kord tunnis. Võimaluse korral tuleb ruumidesse paigaldada CO₂ andurid. Kui CO₂ näit tõuseb üle 1000 ppm, on vaja ruumi tuulutada. Kui tuulutamisega kaasnev õhuniiskuse tõus ja temperatuuri langus ohustaks museaale ja kunstiteoseid, ei tohi neisse ruumidesse külastajaid lubada.
- Kui hoonel on toimiv ventilatsioonisüsteem, peab see hoone kasutamise ajal ning vähemalt kaks tundi enne ja pärast hoone kasutamist töötama maksimaalsel projekteeritud tootlikkusel.
- Hoonepõhise tagastusõhuga ventilatsioonisüsteemi peab täielikult ümber lülitama välisõhule, sulgedes selleks tagastusõhuklapid ja avades värskõhuklapid.
- Sõltuvalt ruumi ventilatsiooni võimsusest tuleks kahe eri publikuga ürituse vahele jätta piisav aeg puhastustöödeks ja ruumi ventileerimiseks (hästi ventileeritud ruumis on CO₂ tase <1000 ppm).
- [Majandus- ja taristuministri määrusega](#) kehtestatud nõudeid ei kohaldata hoone kohta, mis ei ole kasutuses vähemalt 60% ulatuses. Näiteks vähenenud kasutusintensiivsusega hooned, kus vähemalt 60% töötajatest on kaugtööl, ja näitusesaalid, mille külastatavus on vähenenud vähemalt 60%. Vähenemise protsendi arvutamisel tuleb lähtuda kasutatavatele ruumidele tuleohutusnõuetega ettenähtud kasutajate arvu piiangust. Vajaduse korral tuleb konkreetsetes ruumides või hoonetes lubatud kasutajate arvu täpsustamiseks konsulteerida Päästametiga. Nõuded ei kehti ka muuseumihoidlates, kus töötajad käivad harva ning viibivad järjest lühikest aega.
- Juhul, kui eriolukorra väljakuulutamise/tegevuse lõpetamise algusest alates ei ole hoonetes joogivett tarbitud või selle tarbimine on olulisel määral vähenenud, peab enne joogivee kasutamist kasutamata torustikud korralikult läbi puhastama. Selleks tuleb täielikult avada kõik kasutuseta olnud kraanid ning lasta veel voolata seni, kuni see saavutab veevõrgu temperatuuri ega ei muutu enam.
- Hoonetes, kus on soojavee boilerid ja soojaveearustussüsteemid pikalt kasutuseta seisnud, tuleks samuti kõik kasutuseta olnud kraanid avada ja loputada. Boilerites seisnud vesi on soovitatav välja lasta, vajaduse korral puhastada ning kuumutada värsket vett vähemalt 60 kraadini. Tööde tegemisel tuleb olla ettevaatlik, et ennast ega hoonetes viibijaid kuuma veega mitte põletada.
- Veendumaks, et veekvaliteet vastab nõuetele, on soovitatav teha ka mikrobioloogiliste näitajate analüüs. Kui selgub, et veekvaliteet nõuetele ei vasta, soovitakse pöörduda hoone omaniku, veekäitleja või muu pädeva asutuse poole, et teha torustike põhjalikum loputus ja desinfitseerimine. Seejärel teha vee mikrobioloogiline analüüs uuesti.

Pindade ja ruumide puhtus:

- Kõiki sagedasti puudutatavaid pindu külastajatele avatud ruumides (sh ukseingid (v.a vasest või suure vasesisaldusega pronksist lingid, millel viirus häviv kriitilise piirini juba kahe tunni jooksul); käsipuud, liftinupud, lülitid, toolide käetoed alt ja pealt, müügiletid, tualettruumide sisustus ja pinnad), tuleb iga 2–4 tunni järel märgpuhastada.
- Tavapärasest enam tähelepanu tuleb pöörata ka töötajate tööruumide puhastamisele:
 - mööblit ja radiaatoreid puhastada vähemalt kaks korda nädalas.
 - tualettruumi sisustus ja pinnad puhastada ja desinfitseerida iga päev.
- Desinfitseerimisvahendi (toimeained: 70% etanool, 75% 2-propanool, vesinikperoksiid, naatriumhüpoklorit) valik sõltub sellest, kus (kätel, pindadel vm) ja kuidas seda kasutada on vaja, milliste organismide tõrjeks ja kas see toode sobib soovitud eesmärgi saavutamiseks – selleks tuleb lugeda toote etiketti. Toote põhjal tuleb eri pindadele koostada puhastusgraafikud koos sagedusega.
- Puhta tulemuse saab ka tõhusalt majapidamises kasutatavaid puhastusvahendeid kasutades (kui desinfitseerivad vahendid pole suuremate ruumide ja pindade jaoks laialdaselt kättesaadavad ja nende kasutamine pole hädavajalik).
- Kõiki võimalikke viirusega saastunud jäätmeid (sh isikukaitsevahendeid) tuleb hoiustada teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- Terviseameti soovitus puhastamiseks ja desinfitseerimiseks ning lisainfo ja kontaktid hetkel Eestis desinfitseerimisvahendeid pakkuvatest ettevõtetest leiab [siit](#).

Üldine töökorraldus:

- Kõigil, kelle töö iseloom seda võimaldab, tuleb vajaduse korral lubada teha kaugtööd.

- Töökoht tuleb korraldada nii, et töötajad saaksid töötada hajutatult. Vähendada tuleb lähedasi sotsiaalseid kontakte töötajate ning töötajate ja külastajate vahel.
- Võimaluse korral tuleb korraldada graafik nii, et külastajaid teenindavate vahetuste koosseis (st töötajate lähikontaktsete hulk) oleks võimalikult muutumatu.
- Koosolekuid tuleb pidada sidevahendite kaudu. Kui see pole võimalik, siis peaksid osalejad:
 - hoidma üksteisest mõistlikku vahemaad, vältida kätlemist jm otsest kontakti;
 - järgima head respiratoorset ja kätehügieeni.
 - Koosolek peaks kestma võimalikult lühidalt.
- Füüsilisel kandjal olevad tasuta infomaterjalid tuleb võimaluse korral asendada digitaalsetega. (Vt ka allpool KKK rubriiki.)
- Kui asutusel on riidehoid (külastajate üleriie te äraandmine on igati soovitatav), tuleb läbi mõelda selle kasutamise kord. Lubatud on nii teenindajaga kui ka iseteenindusega garderoob. Garderoobitöötaja peaks kasutama kaitsekindaid (lisaks COVID-19-le teistegi nakkushaiguste saamise vältimiseks) ning pesema ja desinfitseerima regulaarselt käsi.
- Võimaluse korral tuleb hoida ukсед avatuna, et vältida ukse linkide katsumist.
- Külastajaid tuleb teavitada, et asutusel on õigus hoonesse mitte lubada ilmsete haigustunnustega inimesi.
- Külastajate käitumist tuleb jooksvalt jälgida ning vajaduse korral teha muudatusi asutuse töökorralduses, et tagada maksimaalselt nii külastajate kui töötajate ohutus.
- Kui muuseumil või näituseasutusel on kauplus või toidlustuskoht, tuleb nende puhul järgida eelkõige käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid, mille leiab [siit](#).

Külastajate ohutus:

- Külastajatel tuleb paluda hoida distantsi, v.a ühte perekonda kuuluvad ja üheskoos muuseumisse või näituseasutusse saabuvad külastajad. Vajaduse korral tuleb selle nõude täitmise jälgimiseks suurendada turvatöötajate või saaliteenindajate arvu. Liftide tuleb kasutada vaid kahekaupa või perekonniti.
- Väga suure külastajate arvuga ja mitme näitusesaali asutus võib ohutuse tagamiseks valida, kas:
 - loendada sisenemisel inimesi ja katkestada sissepääs, kui 4 m² näitusesaali pinna kohta on rohkem kui üks külastaja (vaba pinna arvestamisel tuleb arvestada ka eksponaatide tihedust); või
 - võtta kasutusele e-piletite eelmüügi süsteem, kus on märgitud külastuseks lubatud ajavahemik.
- Kassade töö tuleb korraldada nii, et külastajatel oleks järjekorras võimalik hoida distantsi ning vajaduse korral tulla kassapidajale lähemale ainult maksmise hetkeks. Distantsi hoidmiseks tuleb põrandal kasutada tähistusi või silte.
- Võimaluse korral tuleb kasutada võimalikult palju kontaktivabu maksemeetodeid (nt viipemakse, mobiilmakse, QR-koodiga mTasku makse, eelmüügist e-pilet).
- Makseterminal tuleb võimaluse korral paigutada kassapidajast võimalikult kaugele.
- Külastajatele tuleb tagada võimalused käte desinfitseerimiseks ja pesuks.
- Käte desinfitseerimisvahendid tuleb asetada külastajate liikumisteede nähtavasse kohta. Desinfitseerimisvahendid peaksid kindlasti olema sisse- ja väljapääsu ning (järskude) treppide juures, mille kasutamisel on käsipuust kinnihoidmine vältimatu.
- Desinfitseerimis- ja pesukohtade juurde tuleb paigutada vastavad piltjuhised.
- Interaktiivsete eksponaatide puhul võib asutus valida, kas:
 - keelata muuseumis kõikide esemete katsumine (st välistada ajutiselt interaktiivsed eksponaadid); või
 - pakkuda interaktiivsete eksponaatide juures ühekordseid kindaid ja tagada nende ohutu käitlemine pärast kasutamist (nt paigaldada jalapedaaliga avatav kaanega prügikast; hoiustada kindaid teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena). NB! Kinnaste pakkumisel tuleb lisaks järgida reeglit, et sagedasti puudutavaid pindu tuleb iga 2–4 tunni järel märgpuhastada. Asutus võib võimaluste ja eksponaadi pinna materjali põhjal ise otsustada, kas kasutada pindade puhastamiseks vett ja puhastusvahendeid (oluline on ka hilisem kuivatamine) või desinfitseerimisvahendeid (samuti märgpuhastus). Kinnaste alternatiivina võib puuetundlike ekraanide puhul müüa või anda külastajale kassast isiklikuks kasutamiseks tasuta kaasa puuetundliku pulga, mis pärast tagastamist desinfitseeritakse; või
 - tagada, et personal puhastaks eksponaate pärast iga kasutuskorda.
- Külastajaid tuleb kõigest reeglitest teavitada eri kanalite kaudu: asutuse veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites, nii tekstina kui piktogrammidenas asutuses kohapeal, sh välisustel.
- Võimaluse korral tuleb sisse lugeda kõlarite kaudu esitatav teavitus, et inimesed hoiaksid distantsi (sh järjekordades) ning vähendaksid võimaluse korral nii trepikäsi puude kui muuseumipoes ka kaupade, mida osta ei plaanita, asjatut katsumist.
- E-poe olemasolul tuleb soodustada selle kasutamist.

Töötajate ohutus:

- Jälgida tuleb töötajate tervist.
- Töötajate ja külastajate vahel tuleb hoida distantssi.
- Töötajatele tuleb võimaldada regulaarset kätepesu vee ja seebiga vähemalt 20 sekundit vähemalt iga kahe tunni järel. Soovitatav on pakkuda käte kreemitamise võimalust.
- Kui kätepesu võimalik ei ole, tuleb käsi võimaluse korral desinfitseerida minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määratud käsi tuleb kindlasti pesta.
- Külastajatega kokkupuutuvate töötajate isikukaitsevahendite valik tuleb teha töötaja vanuse, riskirühma kuulumise ja töö eripära alusel. Riskirühma kuuluvad töötajad, kes ei ole vaksineeritud või koroonaviirust läbi põdenud, võivad kanda maski ja/või visiiri (sõltuvalt konkreetse töötaja töö iseloomust ja nakatumise riski analüüsist). Kui riskirühma töötaja töötab õues, siis piisab visiirist, kuid mõni töötaja ei vaja töö iseloomu tõttu sedagi. Visiiri võivad kanda giidid, et vältida aerosoolide pritsimist.
- Kaitsekinnaste kasutamise vajadus muuseumis ja näituseasutuses sõltub konkreetse töötaja töö iseloomust ja nakatumise riski analüüsist. Enamik töötajaid kaitsekinnaste pigem ei vaja, vaid nakatumist aitab ennetada ka käte regulaarne pesemine ja desinfitseerimine.
- Tuleb kontrollida, et töötajad oleksid kaitsevahendite korrektsest ja ohutust kasutamisest teadlikud:
 - Isikukaitsevahendite paigaldamine
 - Isikukaitsevahendite eemaldamine
 - Koondinfo isikukaitsevahendite kohta
- Kõiki võimalikke viirusega saastunud jäätmeid (sh isikukaitsevahendeid) tuleb hoiustada teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- Riskirühmadesse kuuluvate töötajate (eelkõige vanemaealiste, krooniliste haiguste ja immuunpuudulikkusega inimeste) kokkupuudet külastajatega tuleb minimeerida.
- Kassatšekkide, piletite ja sularaha üleandmisel tuleb füüsilist kontakti vältida.
- Võimaluse korral tuleb kassa ette paigaldada pleksiklaas. NB! Seda tuleb regulaarselt puhastada.

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusesse (palavik, köha, nõrkus jm sümptomid):

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes teeb otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe kohta.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil kokku puutunud, võivad jätkata töökäimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda koju ja võtta ühendust perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui arst on töötaja haiguslehe lõpetanud, võib töötaja naasta tööle ning tööandjal ei ole õigust temalt täiendavat testi nõuda.

2. Tööajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab kohe koju minema. Ta võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab ühendust võtma oma perearstiga, kes hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- Töötaja teavitab tööandjat, kas COVID-19 kahtlus leidis kinnitust.
- Kui töötaja on tööandjat COVID-19 diagnoosist informeerinud, peab tööandja muuseumi või näituseasutuse ruumid ja nendega seotud üldkasutatavad ruumid, kus positiivse diagnoosi saanud töötaja on viibinud, kõrvalistele isikutele kohe sulgema;
- Nimetatud ruumis tuleb kõiki pindu desinfitseerida minimaalselt 70% etanoolipõhise desinfitseerimisvahendiga või 0,1–1% naatriumhüpokloriti lahusega. Terviseameti soovitusel puhastamiseks ja desinfitseerimiseks leiab [siit](#).
- Asjad, millega haigestunud töötaja on kokku puutunud, võib juhul, kui nende desinfitseerimine on keeruline või ei pruugi olla piisav, utiliseerida, hoiustades neid teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- Ruumid, kus haigestunud töötaja on viibinud, on lubatud kõrvalistele isikutele avada 48 tunni möödudes ruumide sulgemisest tingimusel, et ruumide nõuetekohasest desinfitseerimisest on möödunud vähemalt 6 tundi.
- Kui pindu ja ruume, mis võivad olla SARS-CoV-2 viirusega saastunud, pole võimalik kindlaks teha, tuleb asutus 72 tunniks sulgeda.

- COVID-19 diagnoosi kinnituse saamisel tuleb töökohal välja selgitada inimesed, kes haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil lähikontaktis* olid. Lähikontaktid peavad jääma 14 päevaks koju ning jälgima oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad tööl käimist jätkata, kuid peaksid samuti oma tervist hoolikalt jälgima.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos kinnitust ei leidnud, võivad teised töötajad tööd jätkata, kuid jälgima 14 päeva jooksul kindlasti oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast kuumtöötlemata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

***Lähikontakt* on:**

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt kätlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- COVID-19 haigega (ühes ruumis) koos viibimine vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel.

Juhendeid ja soovitusi leiab:

- [Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)
- [Veterinaar- ja Toiduameti soovitusel toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)
- [Tööinspektsiooni soovitusel tööandjale ja töötajale](#)
- [Infograafika](#) (eraldi plakatid ka muuseumidele ja näituseasutustele)

KKK:

K: Kas muuseum tohib küllastajatele laenutada rattaid ja kärusid?

V: Jah, kui neid desinfitseeritakse pärast iga kasutuskorda.

K: Kas on eritingimusi seoses muuseumile kuuluvate loomadega?

V: Praegu teadaolevalt lemmikloomad ega muud koduloomad COVID-19 viirusesse ei haigestu ning nakkust inimesele ei levita. Ettevaatlik tasub aga olla primaatide ja kaslastega. Kui muuseumil on n-ö vabapidamisel kass, siis paluda küllastajatel teda mitte paitada. Käsi tuleks pärast loomadega kokkupuudet pesta alati, mitte ainult COVID-19 olukorras. Vt lisainfot [siit](#).

K: Kas muuseum tohib küllastajatele pakkuda vankriga hobusõitu?

V: Jah, tohib. Vankris sagedasti puudutatavaid pindu tuleks desinfitseerida pärast iga kasutuskorda.

K: Kas sama rühma lasteaialapsed peavad järgima hajutatuse reeglit?

V: Valitsuse korralduse kohaselt ei pea hajutatuse reeglit järgima juhul, kui seda ei ole võimalik mõistlikult tagada. Lasteaialaste puhul ei ole see mõistlikult tagatav.

K: Kas laste sünnipäevaprogrammid on lubatud?

V: Jah. Tuleb järgida samu reegleid, mis haridusprogrammide puhul.

K: Hajutatuse nõue ei kehti perekondadele. Kas sama erandit saab kohaldada ka kontaktõppes lastele ja iga päev samas kontoris töötavatele kolleegidele? Näiteks kui asutus soovib siseruumides ekskursiooni 10 inimesele, siis kas võime seda neile teha ühes grupis?

V: Jah, võib. Samas võiks hajutatuse nõuet arvestada võimaluste piires kõigi gruppide puhul. Ruumi üldventilatsioon ei takista viiruse levikut lähikontaktide puhul.

K: Kas peotelkides kehtivad siseruumide või välistingimuste nõuded?

V: Telke välistingimuste alla ei arvestata. Kuna seal ei ole tagatud piisavat õhuvoolu, võib seal tekkida isegi nakkusohtlikum olukord, kui ventileeritud siseruumis. Vihma ja päikese eest kaitseks võib kasutada katuseid või varje. Väliürituse korraldaja tohib telki kasutada vaid enda tarbeks (nt paigutada sinna tehnikat vms), kuid küllastajaid või osalejaid sinna lubada ei tohi. Sama reegel kehtib ka restoranide puhul. Terrassil või toitlustusalal võib olla katus, kuid kasutades näiteks telki või klaasseinu, mille tulemusel on söögiala küljed suletud, siis seda välistingimustes toitlustamisena ei mõisteta.

K: Kuidas mõõta ja parandada õhu kvaliteeti ruumis?

V: Õhu kvaliteeti ruumis on lihtne hinnata – selleks tuleb mõõta süsihappegaasi (CO₂) sisaldust. Kui selle tase on kõrge, viitab see halvale õhuvahetusele. Ruumidesse, kus ei ole hea sisekliima tagatud, soovivad teadlased paigaldada CO₂ andurid. Kui CO₂ näit tõuseb üle 1000 ppm, on vaja ruumi tuulutada. Õhukvaliteedi parandamise kõige kiirem ja odavam lahendus ongi tuulutamine.